

Srov. Sb. n. s. čís. 14931.

První soud vynesl rozsudek v senátě, jehož členem byl soudce laik, který nebyl přítomen celému řízení, zejména ne ústnímu jednání, při němž byli vyslýcháni svědci, na jejichž výpovědích byl založen rozsudek. O d v o l a c í s o u d potvrdil rozsudek prvního soudu.

N e j v y š š í s o u d uložil prvnímu soudu nové jednání a rozhodnutí.

D ů v o d y:

Postupem procesního soudu, který neopakoval při změně senátu důkaz svědky již před tím vyslechnutými, nýbrž jen podle § 138 c. ř. s. předvedl podstatné výsledky dřívějšího jednání, ač již podle první věty tohoto paragrafu a § 412 c. ř. s. měl projednávat znovu, kteroužto vadu v odvolání vytknutou odvolací soud pominul mlčením, byla porušena zásada bezprostřednosti vyslovená v § 412 c. ř. s., kterážto vada nemohla býti zhlazena ani opominutím výtky podle § 196 c. ř. s., neboť jde o předpis, jehož šetření se nemůže strana účinně vzdáti (§§ 412, odst. 2, 196, odst. 2 c. ř. s., viz rozhodnutí čís. 11524 Sb. n. s.).

Čís. 15178.

Smluvená ztráta lhůt jako následek prodlení v placení nastává v pochybnosti jen tehdy, bylo-li prodlení zaviněno dlužníkem.

(Rozh. ze dne 7. května 1936, Rv I 1671/34.)

Žalovaný se zavázal mimosoudním narovnáním zaplatiti žalobkyni na původní její pohledávku menší částku v určitých splátkách pod ztrátou lhůt. První splátka byla splatná dne 31. prosince 1932. Žalovaný dne 30. prosince 1932 přikázal spořitelně své obce, aby žalobkyni tuto splatnou částku poukázala, což mu také bylo připověděno, avšak pro onemocnění spořitelních úředníků a pro přesídlení ústavu do jiných místností byla splátka poukázána teprve dne 4. ledna 1933 a došla dne 7. ledna 1933 žalobkyni. Žalobkyně tvrdíc, že nastala ztráta lhůt, zažalovala celou pohledávku. P r v ý s o u d žalobu zamítl. O d v o l a c í s o u d, příkloniv se k právnímu hledisku žalobkyninu, uznal podle žaloby.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

Žalovaný shledává mylnost napadeného rozsudku v názoru, že již objektivní prodlení v placení oprávněovalo žalobkyni uplatnění následky smluvené ztráty lhůt, a poukazuje na to, že prodlení dlužníkově předpokládá zavinění, čemuž nasvědčuje i zařazení § 1334 obč. zák. pod ustanovení občanského práva o náhradě škody, že však o nějakém zavinění dlužníkově v projednávaném případě nemůže býti řeči. Dovolateli

nutno přisvědčiti, třebaže názor jím zastávaný je v nauce sporný. Zákon upravuje sice v § 1333 obč. zák. povinnost dlužníkovu, zaplatiti věřiteli v případě prodlení vymíněného placení dlužné jistiny úroky z prodlení, aniž tu předpokládá i subjektivní zavinění dlužníkovu. Občanský zákon však neupravuje výslovně smluvenou ztrátu lhůt jako následek prodlení dlužníkovu a nutno proto z toho, že ustanovení § 1334 obč. zák. je zařaděno mezi předpisy o náhradě škody a výjimku v § 1333 obč. zák. stanovenou nelze rozšířiti, míti za to, že tento smluvní následek prodlení v placení nastane pouze tehdy, bylo-li prodlení dlužníkem podle §§ 1294, 1295 obč. zák. zaviněno. Ježto dovolatele takové zavinění nestíhá, bylo jeho dovolání vyhověno.

Čís. 15179.

K žalobě o prohlášení manželství, jemuž vadí překážka veřejného práva, za neplatné podle dvorského dekretu ze dne 27. června 1837 čís. 208 Sb. z. s., jest oprávněn jen ten, kdo byl zkrácen uzavřením neplatného manželství.

(Rozh. ze dne 7. května 1936, Rv I 381/36.)

Žalobkyně přednesly, že jejich otec uzavřel po smrti své první manželky sňatek s Pavlinou Emilií, provdanou nyní N., která dosud žije, občanský sňatek v Německu. Manželství toto bylo rozloučeno; otec žalobkyní, římský katolík, uzavřel potom v r. 1900 třetí sňatek s Adelaidou G. podle římsko-katolického ritu tvrdě, že je vdovec. Žalobkyně mají za to, že uzavření tohoto sňatku bránila překážka § 111 obč. zák., že šlo tudíž o manželství bigamické, a domáhají se prohlášení tohoto manželství za neplatné proto, že jejich otec, jsa v omylu o platnosti tohoto manželství, ustanovil za universální dědičku svého jmění Adelaidu G., takže žalobkyně mají nárok jen na povinný díl. N í ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d v podstatě proto, že předpis § 111 obč. zák. byl zrušen § 25 rozl. zák., k čemuž jest vzhledem k § 124 úst. listiny vždy a za všech okolností hleděti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Vzhledem k zásadě vyšetřovací ovládající řízení o neplatnost manželství (§ 14 dvorního dekretu ze dne 23. srpna 1819 čís. 1595 Sb. z. s., § 10 nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 9. prosince 1897 čís. 283 ř. z.), jest především zkoumati z úřadu, zda žalující strana jest oprávněna k žalobě na neplatnost manželství. Na tuto otázku jest odpověděti záporně. Podle § 28 zákona ze dne 22. května 1919 čís. 320 Sb. z. a n. jest vyšetřiti z úřední povinnosti neplatnost manželství, jsou-li mu v cestě překážky §§ 56, 62, 65, 68 obč. zák. a § 8 (§ 12, odst. 2) tohoto zákona. Ve všech ostatních případech sluší vyčkati žádosti těch, kteří byli uzavřením neplatného manželství zkráceni ve svých právech.